

РАМКОВА КОНВЕНЦІЯ ООН ЗІ ЗМІНИ КЛІМАТУ– МЕЖНАРОДНО-ПРАВОВА ОСНОВА СПІВРОБІТНИЦТВА У СФЕРІ ПОДОЛАННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ ЗМІНИ КЛІМАТУ

*Березюк Т.В.,
аспірант, Український державний
університет фінансів та міжнародної торгівлі*

Спеціалістами у галузі екології неодноразово досліджувалися причини і наслідки змін клімату, та було доведено, що саме діяльність людини має негативний вплив і може призвести до катастрофічних наслідків для клімату Землі. Також, було виявлено, щочез спалювання палива, промислової та сільськогосподарської діяльності людини збільшуються викиди антропогенних парникових газів (а саме, вуглекислий газ, метан, закис азоту та ін.) в атмосферу, і це призводить до підвищення температури нашої планети, а також до зміни клімату планети Земля. Зміна клімату означає таку зміну, яка прямо або непрямо обумовлена діяльністю людини, що породжує зміни у складі глобальної атмосфери, і накладається на природне коливання клімату, яке спостерігається протягом порівняльних періодів часу, що зазначено у Рамковій Конвенції ООН за зміни клімату [1].

В наш час міжнародний договір являє собою важливу правову основу міждержавного співробітництва у сфері боротьби зі зміною клімату. Поява рамкових угод, як однієї із форми міжнародного-правового регулювання, вимагає відповідного визначення їх значення та ролі у доктрині міжнародного права.

Вітчизняним дослідником Медведєвою М.О. у праці «Теоретичні та практичні аспекти реалізації міжнародно-правових норм у галузі охорони навколишнього середовища» звертається увага на те, що міжнародний договір виступає головним джерелом регулювання змін клімату у галузі охорони навколишнього природного середовища, та його ефективність прямо залежить від ступеню точності та деталізації міжнародно-правового регулювання [2, с. 80].

З метою протидії загрози зміни клімату, міжнародною спільнотою в червні 1992 року на II Конференції ООН з питань навколишнього середовища і розвитку в Ріо-де-Жанейро прийнято перший міжнародний договір щодо зменшення впливу зміни клімату – Рамкову Конвенцію ООН зі зміни клімату (РКЗК ООН від англ.

UNFCCC, United Nations Framework Convention on Climate Change), і набрала чинності 21 березня 1994 року.

Невід'ємною частиною Рамкової Конвенції ООН зі зміни клімату є Кіотський протокол, який був прийнятий у грудні 1997 року та містить наступні положення щодо:

- 1) встановлення кількісних зобов'язання по скороченню викидів парникових газів;
- 2) прийняття механізмів контролю виконання зобов'язань по зменшенню викидів;
- 3) запровадження «гнучких механізмів».

Слід зазначити, що стаття 3 Кіотського протоколу встановлює конкретні кількісні зобов'язання щодо обсягів викидів парникових газів для кожної із сторін цього протоколу у період дії зобов'язання з 2008 по 2012р, наприклад для України встановлено не перевищувати до 2012 року обсяг викидів парникових газів від базового 1990 року, що складає 921,79 млн. тон CO₂e. Важливою умовою виконання зобов'язання є збір та надання інформації щодо парникових газів органам, які визначені Рамковою Конвенцією ООН зі зміни клімату.

Застосування «гнучких механізмів»сприяє виконанню сторонами своїх кількісних зобов'язань щодо скорочення викидів парникових газів, оскільки дохід отриманий від цих механізмів дасть змогу проінвестувати проекти, які направлені кожною із сторін на скорочення викидів парникових газів в атмосферу.

Отже, статтею 6 Кіотського протоколу передбачається механізм «Спільне впровадження» (JointImplementation, далі – СВ). Це механізм дозволяє країнам, визначеним Рамковою Конвенцією ООН зі зміни клімату здійснювати проекти спільного впровадження щодо зменшення викидів парникових газів або збільшення поглиначів парникових газів в інших країнах [3].

Схему реалізацію механізму можна представити таким чином: країна, що має кількісні зобов'язання по Кіотському протоколу, здійснює часткове фінансування реалізації проекту, що скорочує викиди парникових газів, в іншій країні, де питома вартість цього скорочення нижча. В кінцевому результаті, отримані від реалізації проекту так звані «одиниці скорочених викидів» (далі – ОСВ) повністю або частково передаються стороні, що інвестує в залік її державних зобов'язань, а країна-одержувач набуває нових технологій і фінансової підтримки проекту, який бере участь в спільному здійсненні.

Наступним механізмом реалізації Рамкової Конвенції ООН зі зміни клімату у відповідності із статтею 12 Кіотського протоколу є «Механізм чистого розвитку» (CleanDevelopmentMechanism, далі – МЧР). За цим механізмом, сторони Рамкової Конвенції ООН зі зміни кліматуздійснюють свої інвестиції в проекти скорочення викидів парникових газів, а також запобігання облісіння нових земель або

лісовідновлення на старих вирубках в країнах, що розвиваються, отримуючи при цьому одиниці вуглецю за досягнуте скорочення викидів парникових газів або їх поглинання. Результатом цих проєктів є: по-перше, вклад в сталій розвиток приймаючої сторони, а по-друге, отримання дозволів на викиди, так звані «одиниці сертифікованого скорочення викидів парникових газів» (далі – ССВ), які можуть бути використані стороною Рамкової Конвенції ООН зі зміни клімату для виконання своїх зобов'язань щодо скорочення викидів парникових газів [3].

Третім механізмом згідно статті 17 Кіотського протоколу є «Торгівля квотами на викиди парникових газів» (Emission Trading). Торгівля квотами (дозволами) на викиди парникових газів передбачає передачу квот, які сторона отримує в своє розпорядження на основі розрахунків відносно базового 1990 року, і, які вимірюються у вигляді «надлишкових одиниць встановленої кількості» (далі – ОВК), від однієї країни до іншої країни в обмін на фінансування чи інші економічні вигоди. Право на продаж ОВК належать державам, що є сторонами Рамкової Конвенції ООН зі зміни клімату [3].

Україна як сторона Рамкової Конвенції ООН зі зміни клімату, ратифікувала її 9 жовтня 1996 року, та Кіотського протоколу, ратифікувавши його 4 лютого 2004 року, приймає активну участь у застосуванні двох механізмів, а саме торгівлі квотами на викиди парникових газів та спільне впровадження.

На сьогоднішній день насущною проблемою міжнародної спільноти відносно забезпечення належного виконання умов Рамкової Конвенції ООН зі зміни клімату є прийняття нового протоколу до неї, оскільки дія зобов'язань за Кіотським протоколом завершилася ще у 2012 році. Саме тому, на засіданнях Конференції Сторін, вищого органу Рамкової Конвенції ООН зі зміни клімату, було прийнято ряд важливих питань: по-перше, продовжено дію зобов'язань за Кіотським протоколом до 2020 року у вигляді другого періоду дії зобов'язань для країн-учасниць, які прийняли на себе нові зобов'язання до прийняття нового протоколу; по-друге, створено Спеціальну робочу групу на основі Дурбанської платформи, діяльність якої пов'язана із розробкою нового протоколу [4, с.13].

Таким чином, застосування такої форми міжнародної угоди, як рамкові угоди, забезпечує ефективне співробітництво між сторонами у вирішенні проблеми зміни клімату. Рамкова Конвенція ООН зі зміни клімату визначає основи правової діяльності її сторін, і, в той же час, її реалізація покладена на механізми Кіотського протоколу, прийняття якого не змінює положень самої рамкової угоди. В залежності від рівня розвитку країни-учасниці Рамкової Конвенції ООН зі зміни клімату, Кіотським протокол передбачено застосування наступних механізмів, а

саме: спільне впровадження, механізм чистого розвитку та торгівля квотами на викиди парникових газів.

.Список використаних джерел:

1. Рамкова Конвенція ООН зі зміни клімату [Електронний ресурс].–Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_044/page
2. Медведєва М.О. Теоретичні та практичні аспекти реалізації міжнародно-правових норм у галузі охорони навколишнього середовища, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин. – К.: «Фенікс», 2012. – 484 с.
3. Кіотський протокол до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_801
4. Дурбанская платформа РКІК ООН: діяння по новому глобальному угоду на другому періоду Кіотського протокола. Обзор хода международных переговоров по состоянию на середину декабря 2012 г. (после Конференции Сторон РКІК ООН в Дохе) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:g8ryjYICqksJ:inforclimate.org/wpcontent/plugins/wpdownloadmonitor/download.php%3Fid%3D152+%&cd=11&hl=en&ct=clnk&gl=ua>

Науковий керівник: доцент, к.ю.н. Братко Ірина Василівна.